

Indien gebruik van tropisch hardhout onvermijdelijk is, zal het waterschap zo veel mogelijk verantwoord geteeld hardhout gebruiken. Bij het onderhoud van de waterhuishoudkundige systemen (inclusief de oevers) zullen door het waterschap geen chemische bestrijdingsmiddelen worden gebruikt. Het beleid ten aanzien van de handhaving en voorlichting ter zake zal zijn gericht op het voorkomen van het gebruik van bestrijdingsmiddelen en meststoffen op oevers en in watergangen door eigenaren en gebruikers van aangrenzende gronden.

Reductie van verliezen

De reductie van verliezen houdt in dat zoveel mogelijk wordt voorkomen dat probleemstoffen, waarvan het gebruik niet kan worden gestopt of verminderd, in het oppervlaktewater terecht komen.

Hierbij spelen communicatie en stimulering een belangrijke rol. Tevens kunnen inrichtingsmaatregelen bijdragen aan de resultaten. Een voorkeur hebben maatregelen die in fysiek opzicht een afstand realiseren tussen de waterlopen en de gebieden waar probleemstoffen worden gebruikt (buffers). In het beheersgebied van het waterschap valt hierbij te denken aan de bestaande schouwpaden langs een aantal Biesboschkreken en de schouwzones en houtsingels langs fruitteeltboomgaarden. Het Lozingenbesluit WVO open teelt en veehouderij geeft hiervoor algemene regels. In het onderzoek voor het opstellen van dit lozingenbesluit zal het waterschap ook de kwaliteit van af te voeren water uit buisdrainage betrekken.

Bij de aanleg van open water worden zo min mogelijk kunstmatige oeverbeschermingsmaterialen gebruikt. Uitlopende oeverbeschermingsmaterialen worden niet toegepast.

In het bebouwd gebied geeft de scheiding van neerslag- en vuilwaterstromen goede mogelijkheden om te kunnen komen tot een vermindering van de watervervuiling. Hier hebben gemeenten en waterschappen een gezamenlijke taak.

Effectgerichte maatregelen

Het doel van effectgerichte maatregelen is om stoffen, die onvermijdelijk toch in het oppervlaktewater terecht komen, zoveel mogelijk te verwijderen voordat ze elders meer schade veroorzaken. Het gaat vooral om inrichtings- en onderhoudsmaatregelen die het individuele bedrijfsniveau overstijgen. Vooral de toepassing van (helofyten) filters in kleine afwateringseenheden lijkt kansrijk. Het waterschap zal in de planperiode de mogelijkheid van toepassing van dergelijke systemen verkennen.

Spoor 2: Aanpak waterbodems

Het beleid voor waterbodems en baggerspecie richt zich op een zodanige kwaliteit van de waterbodem dat de risico's voor het goed functioneren van het oppervlaktewater verwaarloosbaar klein zijn. Dit wordt bereikt door sanering en/of conditionering van de waterbodem.

Evenmin mag de kwaliteit van de waterbodem een beperking zijn voor de verspreiding en het nuttig toepassen van de baggerspecie die vrijkomt bij het normale onderhoud van waterlopen. Het waterschapsbeleid volgt hierbij het provinciaal en landelijk beleid.

De verwijdering van baggerspecie in het beheersgebied van het waterschap geschiedt planmatig op basis van uitgevoerde metingen in waterlopen.

Baggerwerk in watervoerende waterlopen dient, afhankelijk van omstandigheden als stroomsnelheid en aanwezigheid van stuwen enz., circa éénmaal per tien jaar plaats te vinden. Deze vorm van periodiek baggeren vertegenwoordigt een jaarlijkse hoeveelheid baggerspecie van circa 10.000 m³. De kwaliteit van deze specie is waarschijnlijk klasse 2 of schoner. Potentiële saneringslocaties doorlopen een vastgelegd onderzoeks- en voorbereidings-traject waarin de omvang en de risico's van de locaties onderzocht worden.

In 2000 zal het thans lopende plan van groot baggerwerk ten behoeve van de waterafvoer over de periode 1993-2000 worden afgerond. Gedurende de planperiode zal een nieuw meerjaren baggerplan worden opgesteld en uitgevoerd.

In tabel 5.3 zijn de onderscheiden klassen van baggerspeciekwaliteit vermeld en wordt aangegeven welke mogelijkheden en beperkingen er met betrekking tot de kwaliteit van deze specie zijn.

Tabel 5.3: Overzicht kwaliteitsklassen, beperkingen en mogelijkheden baggerspecie

Klasse	Criteria	Beperkingen
0	voldoet aan de grenswaarde	Geen
1	voldoet aan de grenswaarde	Te verspreiden op de aangrenzende percelen toegenaan tot 2010
2	voldoet aan de toetsingswaarde	Te verspreiden binnen 20 meter van waterloop, zie hierna
3	voldoet aan de signaleringswaarde	Reinigen, zoeken naar nuttige toepassing als bouwstof
4	tussen de signaleringswaarde en de interventiewaarde	Reinigen, zoeken naar nuttige toepassing als bouwstof

Klasse 0 baggerspecie

Klasse 0 specie betreft schone specie. Deze specie kent geen beperkingen met betrekking tot de verwerking en mag altijd worden verspreid.

Klasse 1 baggerspecie

Klasse 1 specie betreft licht verontreinigde specie die conform het huidige beleid tot 2010 tot maximaal 20 m uit de slootkant mag worden verspreid.

Klasse 2 baggerspecie

Klasse 2 specie betreft licht verontreinigde specie die conform het huidige beleid tot 1 januari 2003 tot maximaal 20 m uit de slootkant mag worden verspreid.

Op dit moment wordt een landelijke studie verricht naar de gevolgen die deze verspreiding heeft. Het Rijk zal op basis van onder meer deze studie nieuw beleid formuleren. De provincie volgt het Rijk in deze aanpak maar streeft er naar om uiterlijk in 2002 een besluit over de verspreiding van klasse 2 baggerspecie te hebben genomen. Bij de besluitvorming zal ook bezien worden of de huidige beperking van de verspreiding op het land tot een strook van 20 meter naast watergangen nog moet worden gehandhaafd.

Klasse 3 en 4 baggerspecie

Klasse 3 specie dient te worden gereinigd, klasse 4 dient te worden gescheiden en gestort. Verspreiding is niet toegestaan.

Verwerken niet-verspreidbare baggerspecie

De niet-verspreidbare licht verontreinigde baggerspecie klasse 1 en 2 en de matig dan wel sterk verontreinigde baggerspecie klasse 3 en 4, moeten worden verwerkt of gestort.

Hierbij wordt ernaar gestreefd zoveel mogelijk te verwerken. Onder verwerking wordt ook verstaan het direct, dus zonder bewerking, zinvol toepassen van baggerspecie binnen de mogelijkheden die de regelgeving daarvoor biedt, b.v. in een geluidswal. Storten is de laatste in aanmerking komende optie. Toepassing als bouwstof, al dan niet na bewerking, vormt een beter en veelal goedkoper alternatief dan storten.

Landelijk is het streven erop gericht om 20 % van de niet-verspreidbare specie te verwerken.

De geraamde hoeveelheid niet te verspreiden baggerspecie bedraagt circa 150.000 m³ en de kwaliteit is veelal klasse 3. De overschrijding van de normen voor verspreiding op het land wordt voornamelijk veroorzaakt door de aanwezigheid van PAK's. In de planperiode zal een onderzoek worden gehouden naar mogelijke oplossingen voor de verwerking van baggerspecie. Thans is niet aan te geven op welke termijn deze werkzaamheden zullen worden uitgevoerd. Wel zijn in ieder geval kleinschalige, tijdelijke baggerdepots noodzakelijk om van de reinigings- en verwerkingsmogelijkheden gebruik te kunnen maken. De criteria voor deze depots zullen moeten worden opgesteld in overleg met gemeenten, Provincie en Rijkswaterstaat.

Ontvangstplicht baggerspecie

De ontvangstplicht van baggerspecie, zelfs van specie uit de 'schone' klasse 0, 1 en 2, wordt in toenemende mate als problematisch ervaren. Natuurterreinen, particuliere tuinen, boomgaarden e.d. kunnen geen specie ontvangen. Op grond van de keur dient in dat geval de overliggende zijde alle specie te ontvangen, hetgeen steeds vaker op weerstand stuit. Ook het op zich ontvangen van de specie stuit vaak op weerstand op grond van wisselende argumenten.

Het waterschap zal, behoudens ontwikkelingen op nationaal niveau, het bestaande beleid van de ontvangstplicht van klasse 0, 1 en 2 handhaven. Ook de keurbepaling voor het dubbel ontvangen door overliggende terreinen indien een zijde niet kan ontvangen, zal worden gehandhaafd.

Gedurende de voorliggende planperiode zal een communicatietraject gestart worden gericht op het verkrijgen van draagvlak voor deze activiteiten.

Het waterschap zal een inventarisatie van de problemen omtrent de ontvangstplicht maken en op basis hiervan een besluit nemen over hoe om te gaan met deze regeling en eventuele vergoedingen, al dan niet te betalen door de partij die niet kan ontvangen. In geval dat men niet wil ontvangen zullen de meerkosten voor alternatieven echter te allen tijde voor rekening van de eigenaar/gebruiker zijn die niet wil ontvangen.

Spoor 3: Aanpak puntbronnen

Het beheer is gericht op het reguleren, verminderen en beëindigen van de emissies uit de puntbronnen landbouw, industrie en huishoudens. De belangrijkste puntbronnen worden gevormd door de rioleringen, bedrijfslozingen en zuiveringen.

Rioleringen

Voor de (verbeterd) gemengde en gescheiden rioolstelsels blijven de huidige, op de landelijke CUWVO-richtlijnen afgestemde, Brabantse inspanningsrichtlijnen voor rioolstelsels van kracht. Dit houdt in dat deze typen van rioleringsystemen moeten voldoen aan de volgende richtlijnen, ofwel dat via andere maatregelen een gelijkwaardige situatie wordt gecreëerd. In tabel 5.4 zijn de inspanningsrichtlijnen gegeven.

Bij de aanleg van nieuwe woonwijken of substantiële uitbreiding van bestaand bebouwd gebied dient een verbeterd gescheiden rioolstelsel te worden aangelegd. Dit geldt evenzeer voor industrie- en bedrijventerreinen. In de afvoer van schoon koelwater zal apart moeten worden voorzien.

Overstorten

Een belangrijke actie voor het waterschap, volgend uit het actieprogramma 'Waterkwaliteit en diergezondheid', is het coördineren van de opstelling en uitvoering van saneringsprogramma's voor risicovolle overstorten. Hiertoe is reeds onderzoek in uitvoering. Daarnaast dient het waterschap de voortgang hiervan te monitoren.

In de saneringsprogramma's worden de knelpunten voor (risicovolle) overstorten benoemd en wordt een plan van aanpak opgenomen voor de sanering van deze knelpunten tot het jaar 2005. Met de saneringsprogramma's wordt beoogd de afstemming binnen de lopende uitvoering van het bestaande waterkwaliteit- en rioleringsbeleid te verbeteren. De saneringsprogramma's worden opgesteld op het niveau van de beheersgebieden van de waterschappen.

Tabel 5.4: Inspanningsrichtlijnen riolering

Type riolering	Basisrichtlijn	Kwaliteitsspoor
Verbeterd gemengd stelsel	<ul style="list-style-type: none">• 7 mm onderdrempelberging in het riool zelf• 0,7 mm pompcapaciteit• aanvullende gesloten berg/buizinkapaciteit van 2 mm achter de overstorten	<ul style="list-style-type: none">• Voor onverwachte overstorten op water met de deelfunctie waterhuur en op benodigde wateren die daarmee in directe verbinding staan, geldt aanvullend 14 mm (open) berging.• Voor wateren zonder specifiek ecologische doelstelling kan de waterkwaliteitsbeheerder aanvullende maatregelen zien als de algemene milieuwaaier onder invloed van overstortlozingen niet bereikt of gehandhaafd kan worden.
Verbeterd gescheiden stelsels	<ul style="list-style-type: none">• 2-4 mm onderdrempelberging• pompcapaciteit 0,2 mm/uur.	<ul style="list-style-type: none">• Het eerste van wegen en daken afstromende hemelwater -de z.g. 'first flush'- wordt naar het vuilwaterriool geleid.• Om milieurendementoverwegingen zal het waterschap met de gemeenten komen tot prioritering en planning van de werkzaamheden

Het onderzoek dat de criteria voor knelpuntenoverstorten moet opleveren is gereed. Parallel hieraan zal de werkgroep van de commissie Integraal Waterbeheer van de Unie van Waterschappen met een eenduidige systematiek komen voor de risicobeoordeling van overstorten. Er zullen praktijkaanbevelingen worden gegeven die een effectieve en efficiënte realisering van de basisinspanning bevorderen.

Het saneringsprogramma zal in samenwerking met de gemeenten in 2000 worden opgesteld. Samen met de gemeenten zal het waterschap de eigenaren van belendende percelen waarschuwen nadat uit metingen in overstortsloten risicosituaties zijn geconstateerd.

Vreemd water

De aansluiting van vreemd water op de riolering (zowel op het vuilwaterriool als op het hemelwaterriool) wordt in beginsel niet toegestaan. Onder vreemd water wordt verstaan drainagewater, bronneringswater, oppervlaktewater e.d.

In bepaalde gevallen kan hierop een uitzondering worden gemaakt, zoals bijvoorbeeld water van bodemsaneringprojecten, drainagewater van begraafplaatsen en in die gevallen waar geen oplossing voor de lozing van vreemd water mogelijk is.

Bij aansluiting van vreemd water op de riolering is altijd vergunning van het waterschap nodig.

Rioolwaterzuivering en persleidingen

De vereiste stikstof- en fosfaatverwijdering op rwzi's is opgenomen in het Lozingenbesluit WVO stedelijk afvalwater.

Op grond van dit besluit zijn door het waterschap maatregelen uitgevoerd voor de verwijdering van fosfaat uit het effluent van de rwzi Sleeuwijk. Hierdoor wordt voor het gehele beheersgebied voldaan aan de gestelde eis van 75 % fosfaatverwijdering.

Het waterschap moet conform de eis van het Lozingenbesluit in 2000 voldoen aan de vereiste stikstofverwijdering. Daartoe worden in 2000 voorzieningen uitgevoerd.

Generieke maatregelen voor verdergaande zuivering van communaal (stedelijk/huishoudelijk) afvalwater liggen momenteel niet in het verschiep.

In de planperiode zal een beleidsplan zuiveringen worden opgesteld.

Lozingen van huishoudelijk afvalwater

In het beheersgebied van het waterschap zijn circa 700 panden in het buitengebied nog niet aangesloten op de riolering. Op basis van overleg door waterschap, provincie en gemeenten worden deze afvalwaterlozingen op het oppervlaktewater gesaneerd.

De helft van deze panden zal worden aangesloten op een gemeentelijke riolering. Van de andere helft zullen de eigenaren, indien op oppervlaktewater wordt geloosd, voorzieningen moeten treffen conform de eisen van het Lozingenbesluit WVO huishoudelijk afvalwater.

Dit betekent dat panden in kwetsbaar gebied slechts mogen lozen via een kleine zuiveringsvoorziening, een IBA+ (IBA staat voor Individuele Behandeling van Afvalwater). Een IBA+ is een verdergaande kleinschalige zuivering die naast meer zuurstofbindende stoffen ook stikstof en/of fosfaat verwijdert.

Voor de overige gebieden geldt het Lozingenbesluit, dat wil zeggen het installeren van tenminste een septic tank met een inhoud van 6 m³ of een gelijkwaardige voorziening. De voorzieningen dienen gecertificeerd te zijn.

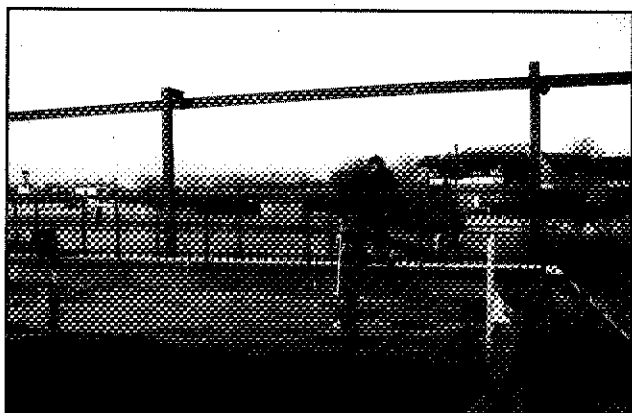
Bedrijfslozingen

Voor lozingen van het afvalwater van bedrijven gelden de onder meer op landelijk niveau gehanteerde normen voor zuurstofbindende stoffen, nutriënten, zware metalen en organische microverontreinigingen. Dit geldt zowel voor de directe lozingen op oppervlaktewater als voor indirecte lozingen via de gemeentelijke riolering (e.d.). Op basis van vergunningverlening en handhaving worden deze lozingen in de planperiode gecontroleerd.

Knelpunten

- De oppervlaktewaterkwaliteit voldoet niet: er zijn structurele overschrijdingen van de normen van met name de concentraties stikstof, fosfaat en koper in het water.
- De waterbodempkwaliteit voldoet niet: op verschillende locaties is sprake van verontreinigde bodem van klasse 2 en 3.
- Op een aantal locaties wordt niet voldaan aan de gestelde viswaternorm door de concentratie van zuurstof en/of van ammonium.
- De Put aan de Omloop voldoet niet aan de zwemwaternorm voor doorzicht.
- Er is een onvoldoende en onvolledig inzicht in de kwaliteit van alle oppervlaktewateren en waterbodems. Er is geen (volledig) beeld van de verontreinigingsbronnen.
- Kwaliteit en ontvangstplicht baggerspecie
- Er is weerstand tegen de ontvangstplicht van baggerspecie en maaisel in verband met evenredigheid van ontvangstplicht en de kwaliteit van de baggerspecie en het maaisel. Oppervlaktewaterkwaliteit als gevolg van overstorten en ongezuiverde lozingen.

Foto 20: Controle beluchtingstank

In de planperiode wil het waterschap...

- Gedifferentieerde normstelling via een gezamenlijke aanpak Brabant-breed opzetten.
- Onderzoek en plan van aanpak uitbreiden en een intensivering van het monitoringsmeetnet.
- De huidige kwaliteit van oppervlaktewater en waterbodems in 2001 gedetailleerd in beeld brengen door middel van onderzoek. In het onderzoek worden tevens de verontreinigingsbronnen in beeld gebracht. Naar aanleiding van de resultaten zal een plan van aanpak ten behoeve van de verbetering van waterkwaliteit in 2002 worden opgesteld, waarbij tevens specifiek aandacht wordt besteed aan de structurele overschrijding van de normen van de concentraties koper. Met de uitvoering wordt begonnen voor het einde van de planperiode.
- Voor de Put aan de Omloop een onderzoek uitvoeren naar de oorzaak van het niet voldoen aan de doorzichtheden.
- Spoor a: Aanpak diffuse bronnen
Het bewustmaken van en het vergroten van draagvlak binnen de verschillende doelgroepen (huishoudens, bedrijven, landbouw, wegbeheerders) met betrekking tot het gebruik van probleemstoffen die gevolg hebben voor de waterkwaliteit door actieve communicatie, handhaving en toezicht en stimulering.

Het ontwikkelen van emissiebeleid voor diffuse bronnen door een gezamenlijke aanpak met overheden, bedrijfssectoren en particulieren, uiterlijk voor 2003, maar bij voorkeur eerder. Onderdelen hiervan zijn het inventariseren en kwantificeren van stoffen en bronnen, het verrichten van onderzoek naar het ontstaan van diffuse verontreinigingen en mogelijke emissieroutes en het verkennen van mogelijkheden van effectgerichte maatregelen. Daartoe zal voor 2002 een balansstudie zijn verricht.

Aanscherping van het globaal plan van aanpak diffuse bronnen.

• Spoor b: Waterbodems

Sanering of conditionering van zwaar verontreinigde waterbodems (klasse 3 of 4) voor 2007 en het opstellen van een prioritering voor oppervlaktewateren waaraan de functie 'water voor de Groene Hoofd-structuur' en de functie 'viswater' is toegekend.

Opstellen beleidsplan baggerspecie voor 2001.

• Spoor c: Aanpak puntbronnen

100 % dekkend maken van het vergunningenbestand in 2005 onder meer door intensivering van toezicht en controle.

Tabel 5.5: Overzicht maatregelen planperiode bij kernthema 'Het verbeteren van de waterkwaliteit.'

Maatregel	Omschrijving	Termijn
Algemeen		
Oppervlaktewater kwaliteitsysteem	Plaatsing van meesystemen bij inlaatpunten ten behoeve van de waterkwaliteit van ingelaten oppervlaktewater.	2000-2003
Waterkwaliteitsonderzoek	Gedetailleerd onderzoek verrichten naar de huidige waterkwaliteit, waterbodempkwaliteit en verontreinigingsbronnen.	2000-2003
Onderzoek Put aan de Omloop	Onderzoek naar oorzaak normoverschrijding op het onderdeel doorticht.	2001
Diffuse bronnen		
Emissiebeleid diffuse bronnen	Ontwikkelen van emissiebeleid voor diffuse bronnen met de Brabantse waterschappen.	2000-2003
Aanscherping plan van aanpak diffuse bronnen	Plan van aanpak per watersysteem inclusief analyse van de stofstromen en stoffenbalans. Hierin wordt tevens betrokken het onderzoek naar bufferzone, scheiding neerslag en vuilwatersystemen en het gebruik van helofytenfilters.	2002
Opzetten en uitvoeren communicatiestrategie	Opzetten (en uitvoeren) van een gezamenlijke communicatiestrategie met de Brabantse waterschappen. Daarnaast ook uitwerken voor het beheersgebied.	2001
Lozingenbesluit WVO open teelt en veehouderij	Het initiatief nemen om in overleg met de doelgroep landbouw en de provincie de consequenties te bezien en beleid te vormen t.a.v. het Lozingenbesluit WVO open teelt en veehouderij, als mede de uitvoering van dit besluit ter hand te nemen.	2000
Waterbodems bewerken en nuttig toepassen van baggerspecie	Een plan van aanpak opstellen waarin wordt aangegeven hoe invulling wordt gegeven aan de doelstelling om in het jaar 2000 minimaal 20 % van de vrijkomende, niet verspreidbare baggerspecie klasse 2, 3 en 4 te bewerken en/of nuttig toe te passen. Jaarlijks wordt het plan van aanpak geactualiseerd.	2000-2003
Baggerspeciedepots	In samenwerking met de provincie, rijkswaterstaat en de gemeenten criteria ontwikkelen voor het gebruik van kleinschalige baggerspeciedepots en voor het vaststellen van de termijn waarvoor regionale stortplaatsen in aanmerking mogen komen voor het storten van baggerspecie en reinigingsresiduen, voor zover deze niet verwerkt, hergebruikt of verspreid kunnen worden.	2002
Meerjarenbaggerprogramma	Jaarlijks een geactualiseerd meerjaren baggerprogramma opstellen.	2000-2003
Beleidsplan baggerspecie	Opstellen van een beleidsplan baggerspecie	2000
Puntbronnen		
Opstellen en uitvoeren saneringsplan overstorten	In samenwerking met de gemeenten een saneringsplan opstellen en uitvoeren voor overstorten, waarin hoge prioriteiten worden gesteld aan risicovolle situaties.	2000
Beheersplan zuiveringen	Opstellen beheersplan zuiveringen	2003
Bijdrage IBA+	Financiële middelen verstrekken als aanvulling op provinciale bijdragen voor aanleg van IBA+ voorzieningen in het buitengebied t.b.v. de sanering van lozing van huishoudelijk afvalwater.	2000-2003
Resultaatbeloning	De mogelijkheden van resultaatbeloning verkennen voor individuele voorzieningen in kwetsbaar buitengebied met een hoog verwijderingsrendement, b.v. korting op de verontreinigingsheffing.	2000
Inzet gemeenten		
Actualisering GRP's	Hoge prioriteit toekennen aan het actualiseren van de gemeentelijke rioleringsplannen, waarin een plan van aanpak voor de sanering van de ongerioleerde lozingen in het buitengebied is opgenomen.	2000-2003

5.3.4 Kernthema 4: De inrichting van de waterlopen in het beheersgebied

Dit kernthema heeft betrekking op de inrichting benodigd voor de realisering van de natte Groene Hoofdstructuur volgens het in het Masterplan opgenomen streefbeeld op hoofdlijnen alsmede op het behoud, herstel en de ontwikkeling van de landschappelijke- en natuurwaarden voor waterlopen met een waterhuishoudkundige functie. Daarnaast kan de inrichting er (mede) zorg voor dragen dat de veerkracht van het watersysteem wordt vergroot.

De doelstellingen richten zich op het oppervlaktewater, de waterbodem en de oevers. Tot de oevers wordt gerekend het gebied tot 5 meter buiten de hoogst optredende waterstand (uitgezonderd incidentele inundaties), inclusief het ondiepe grondwater binnen deze 5 meter zone.

Voor lijnvormige wateren met de deelfunctie 'water-natuur', gelegen buiten de deelfunctie 'water voor de landnatuur', geldt dat de 5 meter zones tevens worden beschouwd als ecologische verbindingzones. De keuze voor de hiervoor genoemde breedten komt voort uit het standpunt van het waterschap dat er nog een directe relatie moet bestaan tussen de oeverzone en de ontwikkeling van aquatische levensgemeenschappen en de daarvoor benodigde variatie in leefmilieu's.

Buiten de hierboven genoemde zones uit te voeren maatregelen behoren niet tot de taak van het waterschap, maar zijn de verantwoordelijkheid van andere partijen zoals terreinbeheerders en gemeenten. Desgewenst en indien mogelijk zal het waterschap hier medewerking verlenen.

Strategie voor de inrichting

Het beleid is erop gericht om op vrijwillige basis gronden te verwerven en draagvlak te creëren voor de inrichting van de GHS. In sommige gevallen zal het niet nodig zijn om de voor de inrichting benodigde grond in een keer te verwerven.

Naast de herinrichting van de waterlopen binnen de GHS conform het Masterplan wil het waterschap in de planperiode een beter inzicht krijgen in de migratiebarrières voor vissen in haar wateren.

Doelstelling

Waterlopen binnen de GHS

In de planperiode wil het waterschap een deel van de projecten van het hoofdnetwerk van de GHS realiseren, bij voorkeur conform de in het Masterplan gestelde prioritering, maar tevens met een pragmatische inslag om geen kansen die zich kunnen voordoen, te missen. De benodigde grondverwerving zal op vrijwillige basis geschieden.

Foto 21: Bakkerskil

Het waterschap streeft in de planperiode in principe naar de realisering van de volgende 5 pilot-projecten:

- Alm
- Oostkil-Bleekekil
- Boomgat
- Bakkerskil
- Pompeveld

Van de Alm is inmiddels reeds een relatief klein gedeelte gerealiseerd. Dit project wordt grotendeels gerealiseerd door een pragmatische aanpak. Er worden daar waar kansen zich voordoen, gronden verworven. Zodra een deelfase is verworven wordt deze fase uitgevoerd. Voor deelfase 5 van de Alm worden maatregelen uitgevoerd zonder dat de benodigde gronden zijn verworven. De inrichting zal hier binnen het bestaande profiel van de waterloop worden gerealiseerd.

Voor de overige projecten wordt een inventarisatie gemaakt van de benodigde gronden en wordt een globaal schets van de inrichting opgesteld. Op basis hiervan worden per project klankbordgroepen van betrokken bewoners en belanghebbenden gevormd. Binnen deze groepen wordt de verdere voorbereiding en planvorming uitgewerkt.

De gerealiseerde delen van de inrichtingsprojecten zullen, voor zover zij tot het taakgebied van het waterschap behoren en door het waterschap verworven zijn, door het waterschap ecologisch worden onderhouden (zie ook kernthema 2).

Waterlopen buiten de GHS

Het beheersgebied van het waterschap is tijdens de ruilverkaveling heringericht. De hoofdwaterlopen buiten de GHS hebben een normaal landbouwkundig profiel van onverdedigde oevers met een talud van 1:1,5. Herinrichting van deze hoofdwatergangen en sloten om een grotere natuurwaarde te stimuleren, wordt in de planperiode niet voorzien. De natuurwaarden van deze watergangen en sloten zullen alleen vergroot kunnen worden door een aangepast peilbeheer en onderhoud (zie kernthema 2) en een verbetering van de kwaliteit van water en bodem (zie kernthema 3).

Het beleid van het waterschap voor reeds aanwezige natuurlijke oevers buiten de GHS is gericht op het in stand houden van het natuurlijk karakter en dit waar nodig en mogelijk te herstellen.

Met betrekking tot oeververdedigingen wordt een terughoudend beleid gevoerd, waarbij slechts in uiterste noodzaak (vooral in grote waterlopen) een kunstmatige verdediging zal worden aangebracht. Hierbij zal dan gekozen worden voor milieuvriendelijke constructies en materialen.

Knelpunten

- Het verwerven van gronden voor de GHS op basis van vrijwilligheid is moeilijk.
- Er zijn onvoldoende initiatieven door en medewerking van derden zoals gemeenten, terreinbeheerders en de landbouw bij de inrichting van de GHS.
- De huidige inrichting van de oppervlaktewateren die invulling moeten geven aan de GHS, is onvoldoende. Veel oevers zijn eenvormig, natuurlijke inrichtingselementen ontbreken en het maaibeheer is onvoldoende op de natuur functie afgestemd.
- Diverse onderdelen van het waterbeheersysteem vormen barrières voor de migratie van vissen.
- De huidige bestemmingsplannen (bebouwd gebied en buitengebied) zijn vaak onvoldoende toegerust om een duurzame realisatie van de GHS mogelijk te maken.
- De waterhuishouding in de GHS is vaak nog volledig op de agrarische functies afgestemd (zie kernthema 2).
- De kwaliteit van oppervlaktewater en waterbodems is vaak onvoldoende voor een goede ontwikkeling van de GHS (zie kernthema 3).
- Het huidige maaibeheer remt de ontwikkeling van waterplanten en visbroed (zie kernthema 2).

Foto 22: Natuurgebied

In de planperiode wil het waterschap...

Vijf projecten uit het hoofdnetwerk van de GHS in de komende planperiode realiseren. Hiertoe dient op basis van de totale kosten van de realisatie van de GHS 30 % door het waterschap te zijn gereserveerd. De realisatie van de vijf projecten willen we bereiken door:

- Het creëren van draagvlak binnen de verschillende doelgroepen.
- Het beschikbaar krijgen van gronden ten behoeve van de inrichting op vrijwillige basis, en het stimuleren van agrarisch en particulier natuurbeheer daar waar aankoop stagneert.
- Het stimuleren dat gemeenten middelen ter beschikking stellen voor integraal inrichten van de Groene Hoofdstructuur met name binnen bebouwde gebieden.
- Het uitvoeren van de benodigde maatregelen.

Het stimuleren van gemeenten om hun bestemmingsplannen zodanig aan te passen dat de realisatie van de GHS duurzaam is. In kernthema 5 wordt dit verder meegenomen.

Het waterschap wil in de planperiode in overleg met de Federatie van hengelsportverenigingen 'De Alm en Biesbosch' onderzoek doen naar de migratiebarrières voor vissen en de mogelijkheden deze barrières te verminderen.

Tabel 5.6: Overzicht maatregelen planperiode bij kernthema 'De inrichting van de waterlopen in beheersgebied'.

Maatregel	Omschrijving	Termijn
Communicatie Programma	Creëren communicatieprogramma	2000-2003
Uitvoering projecten	Uitvoeren van maatregelen per project, zoals omschreven in Masterplan • Alm • Oostkil-Bleekekil • Boomgat • Bakkerkil • Pompveld	2000-2003
Onderzoek Migratie-barrières	Onderzoek naar problematiek migratiebarrières vissen	2003

5.3.5 Kernthema 5: Omgaan met water in bebouwd gebied

Dit kernthema richt zich zowel op de inzet van water in bebouwd gebied als op het duurzaam omgaan met het watersysteem, waarvan het bebouwd gebied integraal onderdeel is. Voor het omgaan met water in het bebouwd gebied gelden in beginsel dezelfde uitgangspunten als voor de overige delen van het waterschapsgebied. Dat houdt in dat de watersysteembenadering en de integrale aanpak van knelpunten zeker ook gelden voor bebouwd gebied.

Gemeenten vervullen bij de integrale systeemgerichte benadering een belangrijke rol. Zij vullen deze rol onder andere in door de opstelling van bestemmingsplannen (zowel bebouwd gebied als buitengebied) met daarin een goede waterparagraaf, het vaststellen van bouwvoorschriften (o.a. duurzaam bouwen), de realisering van ecologische verbindingzones en het opstellen van waterplannen (visie en afspraken over de taakverdeling ten aanzien van het stedelijk waterbeheer). Daarnaast dient de realisering van de GHS duurzaam in de bestemmingsplannen te worden verankerd.

Doelstellingen

Water zal als ordenend principe voor de ruimtelijke ordening moeten gelden. Ingrepen in de waterhuishouding in bestaande bebouwing dan wel bij uitbreidingsplannen dienen de waterhuishouding zo min mogelijk te beïnvloeden. Uitbreidingsplannen moeten een positieve of neutrale invloed hebben op de waterhuishouding in aanliggende gebieden.

Het waterschap streeft hierbij naar een zoveel mogelijk natuurlijke waterhuishouding in bebouwde gebieden. Hierbij spelen het afkoppelen van verhard oppervlak, eventuele (her)infiltratie van neerslagwater en het toepassen van alternatieve bouwwijzen om verlagingen in de grondwaterstanden zoveel mogelijk te voorkomen, een belangrijke rol. Tevens kan een meer natuurvriendelijke inrichting van waterlopen in het bebouwd gebied de kwaliteit van de omgeving verbeteren. Het waterschap zal hiertoe actief participeren bij het opstellen van waterplannen voor de gemeenten.

Riolering

Een integrale benadering van riool- en zuiveringsbeheer levert een belangrijke bijdrage aan de verbetering van de kwaliteit van de waterhuishoudkundige systemen, waarbij neerslagwater nuttig kan worden gebruikt of ingezet. Gemeenten en waterschappen zullen zich inspannen de scheiding van relatief schone en vuile waterstromen binnen het rioolwatersysteem te realiseren. Onnodige afvoer van schoon water naar de rioolwaterzuiveringsinrichtingen wordt hiermee voorkomen. Door de

scheiding wordt ook de vuiluitworp via de riooloverstorten aanzienlijk vermindert.

Bij de toetsing van nieuwe gemeentelijke rioleringsplannen zal het waterschap erop toezien dat de inzichten over afkoppeling van redelijk schoon neerslagwater en het realiseren van kwaliteitseisen worden meegenomen.

Duurzaam bouwen

Bij duurzaam bouwen wordt voor het herstel van de watersystemen en de verbetering van de waterkwaliteit de aandacht gericht op:

- bouwmaterialen die bij afspoeling of uitloging geen, of zo min mogelijk vervuulende stoffen aan het grond- en oppervlaktewatersysteem toevoegen;
- geen beïnvloeding van de grondwaterstanden ter plaatse (kruipruimteloos bouwen en ophogen van het bouwterrein);

Ont- en afwatering

Bij de ont- en afwatering van stedelijk gebied staan twee aandachtspunten centraal: de gewenste ontwateringsdiepte en het voorkomen van piekafvoeren. Afstemming en integratie van de doelstelling voor herstel van de watersystemen en het voorkomen van wateroverlast leidt tot de volgende uitgangspunten:

- de waterhuishouding is gericht op het zoveel en zolang mogelijk vasthouden van schoon (neerslag)water, waarbij rekening wordt gehouden met de hoogteligging en bodemopbouw van een gebied. Essentieel hierbij is de locatiekeuze van uitbreidingen.
- Schoon hemelwater wordt in principe niet op de riolering geloosd, maar zoveel mogelijk afgekoppeld en daar waar mogelijk geïnfilteerd dan wel op oppervlaktewater geloosd;
- De ontwatering in stedelijke gebieden zal te zijner tijd worden afgestemd op de door de provincie vast te stellen gewenste grondwaterstanden. Tenzij in overleg met het waterschap reeds in de ontwerpfase heldere afspraken gemaakt kunnen worden betreffende de bouwwijze in relatie tot de ontwateringsdiepte, zal het waterschap voor nieuwbouwlocaties vooruitlopend op de gewenste grondwaterstanden vooralsnog een ontwateringsdiepte van 70 centimeter voorstaan.

Ter voorkoming van waterhuishoudkundige problemen ten gevolge van de toename van de hoeveelheden verhard oppervlak is het beleid van het waterschap gericht op het doen creëren van voldoende open water met een afdoende afvoercapaciteit. Als norm voor de minimaal noodzakelijke hoeveelheid open water hanteert het waterschap 5 % van het totale bebouwde gebied. Concreet betekent dit dat voor nieuwbouw- en uitbreidingsplannen binnen het beheersgebied de bovengenoemde voorwaarde als vereiste wordt gehanteerd. Door waterpartijen te gebruiken als lokale retentiebekkens voor

buffering van de waterafvoer wordt piekafvoer van het overtollig water (neerslag- of kwelwater) voorkomen. Voor problemen met (grond)wateroverlast in stedelijk gebied treedt de gemeente op als centraal meldpunt voor de burger.

Waterplannen

Steeds meer gemeenten gaan over tot het opstellen van waterplannen voor hun grondgebied. In een waterplan worden de ontwikkelingen en eventuele problemen op het gebied van oppervlaktewater, grondwater en riolering in samenhang gezien. Een waterplan geeft duidelijkheid over wie, waar, welke verantwoordelijkheid heeft. Het waterplan geeft een analyse van knelpunten en stelt prioriteiten en keuzes voor korte en lange termijn. Het waterschap acht dit een wenselijke ontwikkeling en zal graag samen met de betrokken gemeenten deze plannen opstellen.

Knelpunten

- Er vindt onvoldoende overleg tussen de gemeenten en waterschap plaats om de waterhuishouding in bebouwd gebied een onderdeel te laten zijn van het groter waterhuishoudkundig systeem (waterplannen, waterparagraaf in bestemmingsplannen).
- Er is geen afstemming met het waterschap bij uitbreidingsplannen over de locatiekeuze.
- Er zijn te weinig initiatieven tot aangepast, duurzaam, bouwen.
- Het grootste gedeelte van het bebouwd gebied voldoet niet aan de norm dat 5 % van het totaal bebouwd gebied open water moet zijn.
- Doelstellingen afkoppeling worden niet gehaald
- Ten aanzien van riolering (verbeterd gescheiden stelsels, randvoorzieningen en riolering buitengebied) worden te weinig initiatieven ontwikkeld.
- Aansluitvergunningen ontbreken

In de planperiode wil het waterschap samen met de gemeenten...

- Voor het volledige grondgebied waterplannen opstellen. Hoewel de verantwoordelijkheid hiervoor primair bij de gemeenten ligt, zal het waterschap zich actief opstellen en (financieel) participeren. De norm '5 % bruto bebouwd oppervlak is open water' zal onder meer deel uit maken van de waterplannen.
- De mogelijkheden onderzoeken voor herverdeling van taken c.q. overdracht van het onderhoud in bebouwd gebied.
- De GHS duurzaam verankeren in bestemmingsplannen.

In de planperiode wil het waterschap...

- Dat gemeenten in de bestemmingsplannen (bebouwd gebied en buitengebied) rekening houden met het beginsel water als ordenend principe, onder meer door het opnemen van een waterparagraaf. Het waterschap wil vroegtijdig actief participeren bij het opstellen van nieuwe bestemmingsplannen door de gemeenten.
- Vragen aan de gemeenten om te voldoen aan de 20%-doelstelling voor het afkoppelen van verhard oppervlak in bestaande bouw en de 60%-doelstelling voor afkoppelen verhard oppervlak in nieuwbouw. Het waterschap zal hierin (financieel) participeren.
- Ter verbetering van de waterkwaliteit binnen deze planperiode de gemeenten stimuleren tot het opstellen van actuele gemeentelijke rioleringsplannen (GRP's), zie kernthema 3.
- Eisen dat gemeenten voldoen aan de basisinspanning van 50 % emissiereductie vanuit de overstorten voor 2005. In 2003 wil het waterschap deze reductie voor 75 % van de overstorten bereikt hebben. Het waterschap voorziet alle overstorten van actuele WVO-vergunningen, zie kernthema 3.
- De aansluitverordening actualiseren en aansluitvergunningen aan gemeenten verlenen voor 2005.
- Daar waar in nieuwbouwwijken door gemeente oppervlaktewateren worden aangelegd, de gemeente stimuleren deze natuurvriendelijk in te richten.

Tabel 5.7: Overzicht maatregelen planperiode bij kernthema 'Omgaan met water in het bebouwd gebied'.

Maatregel	Omschrijving	Termijn
Integraal waterbeheer	Het integraal waterbeheer in bebouwde en nieuw te bebouwen gebieden stimuleren door structureel overleg met de gemeenten en directe betrokkenheid van beide partijen bij de planvorming	2000-2003
Stedelijke waterplannen	Het gezamenlijk opstellen van stedelijke waterplannen (financieel en inhoudelijk)	2000-2003
Bestemmingsplannen	Het toetsen van de bestemmingsplannen op de uitgangspunten van het waterbeheersplan	2000-2003
Onderzoek uitbreidingsmogelijkheden	Deelname aan gemeenschappelijk onderzoek met gemeenten en provincie naar de uitbreidingsmogelijkheden van nieuwe en uit te breiden woonkernen en bedrijventerreinen.	2000-2003
Afkoppelen verhard oppervlak	Samen met de gemeente zich inspannen om de scheiding van schone en vuile waterstromen binnen het rioolwatersysteem te realiseren (o.a. afkoppelen van verhard oppervlak) teneinde onnodige afvoer van schoon hemelwater naar de rioolwaterzuiveringsinrichtingen te voorkomen en de voeding van grondwater te bevorderen. Tevens zullen de mogelijkheden voor infiltratie en conservering van neerslagwater worden onderzocht. Het waterschap zal overwegen om door middel van subsidieverlening aan de gemeenten dit proces te stimuleren.	2000-2003
Onderzoek naar overname - onderhoud in bebouwd gebied	Samen met de gemeenten onderzoek doen naar mogelijkheden voor herverdeling van taken cq. overdracht van onderhoud van oppervlaktewateren in bebouwd gebied	2001
Aansluitverordening	Actualiseren aansluitverordening en het verlenen van aansluitvergunningen aan gemeenten.	2000-2005
Inrichting waterlopen in bebouwd gebied	Gezamenlijk met de gemeenten oppervlaktewateren in en langs bebouwd gebied natuurvriendelijk inrichten (natuurvriendelijke oevers)	

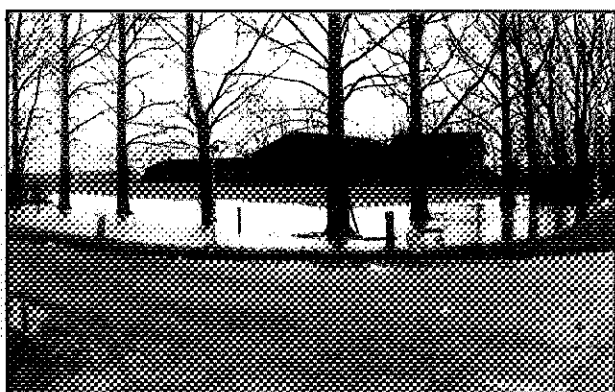
5.3.6 Beheer in buitengewone omstandigheden

Onder het beheer in buitengewone omstandigheden worden de beleidsuitgangspunten en maatregelen verstaan die het waterschap neemt onder buitengewone omstandigheden (zie ook hoofdstuk 4). De buitengewone omstandigheden betreffen wateroverlast, waterkwaliteit en/of waterschaarste. Het grootste knelpunt bij het

beheer in buitengewone omstandigheden is het ontbreken van een calamiteitenplan. Daarnaast ontbreken in sommige omstandigheden voldoende gegevens om volledig adequaat te kunnen reageren op buitengewone omstandigheden.

In de planperiode zal het waterschap een calamiteitenplan opstellen, zowel gericht op wateroverlast, waterkwaliteit en waterschaarste. Vooruitlopend hierop zal het waterschap in ieder geval een abonnement op de gegevens van een weerkundig station nemen teneinde beter te kunnen inspelen op te verwachten wateroverlast. Bij calamiteiten in de samenstelling c.q. kwaliteit van het in te laten rivierwater zal de inlaat worden gestaakt indien de samenstelling een dreigend gevaar oplevert voor de gebruiksdoelstellingen. Naast het installeren van kwaliteitsmeetapparatuur (zie paragraaf 5.3.3) ontvangt het waterschap momenteel reeds in een zo vroegtijdig mogelijk stadium informatie over calamiteiten van Rijkswaterstaat.

Foto 23: Wateroverlast in de polder

Tabel 5.8: Overzicht maatregelen planperiode bij beheer in buitengewone omstandigheden

Maatregel	Omschrijving	Termijn
Opstellen calamiteitenplan	Het opstellen van een calamiteitenplan waarin voor calamiteiten ten aanzien van wateroverlast, waterschaarste en waterkwaliteit het beheer van het waterschap wordt vastgelegd.	2000
Abonnement KNMI	abonnement op de gegevens van een weerkundig station.	2000-2003

5.4 RESUMÉ

In de voorgaande paragrafen zijn de doelstellingen en te nemen maatregelen voor de lange termijn en de planperiode beschreven. Hierbij zijn algemene doelstellingen en doelstellingen voor de onderscheiden functies voor de lange termijn (tot 2018) geformuleerd. Daarna zijn deze lange termijn functies uitgewerkt in doelstellingen per kernthema voor de komende planperiode.

In de voorliggende paragraaf zal op hoofdlijnen worden aangegeven op welke wijze de doelstellingen en maatregelen binnen de planperiode een bijdrage leveren aan de doelstellingen voor de lange termijn. De paragraaf omvat in feite het resumé van dit hoofdstuk.

Het waterschap streeft naar duurzaam waterbeheer, waarbij ook in de toekomst in de waterbehoefte van de diverse belanghebbenden en functies kan worden voorzien. Hiertoe zal het waterschap samen met de waterleidingmaatschappijen en gemeenten pogen het beheer van de waterketen in één hand te laten komen en specifieke mogelijkheden van hergebruik binnen de waterketen onderzoeken. Duurzaamheid wordt ook gevonden in het peilbeheer, waar grondwater leidraad wordt voor het peilbeheer en waar daar waar mogelijk waterconservering wordt toegepast.

Een derde aspect van duurzaamheid wordt gevonden in het verbeteren van de kwaliteit van water en waterbodem. Tot slot speelt ook het verankeren van water en de daaraan verbonden functies binnen het gemeentelijk beleid en bestemmingsplannen een grote rol bij de realisatie van een duurzaam waterbeheer.

Een zo veel mogelijk veerkrachtig watersysteem wordt door het waterschap gerealiseerd door het creëren van ruimte voor water, met name bij de inrichting van de GHS, het afkoppelen van dakoppervlakten en het creëren van open water binnen bebouwd gebied. Tevens zal het peilbeheer in de planperiode mede worden afgestemd op (het verminderen van) de optredende bodemdaling. Het waterschap verwacht dat gezien de gebiedskarakteristieken, de mogelijkheden voor berging, waterconservering en infiltratie beperkt zijn en een volledig veerkrachtig watersysteem niet op korte termijn te bereiken is.

Het waterschap zal in de planperiode maatregelen nemen om eventuele wateroverlast te verminderen. Hierbij neemt het waterschap 'ruimte voor water' als leidraad. Het waterschap zal indien noodzakelijk aanvullende maatregelen ten aanzien van de capaciteiten van de gemalen nemen.

Daarnaast zal het waterschap actief de landelijke ontwikkelingen op dit gebied volgen, met name het 'Onderzoek waterbeheer 21e eeuw'. Het waterschap zal de consequenties hiervan voor zijn beheersgebied in kaart brengen.

Het waterschap zal in de planperiode zijn inzicht in het grondwater en de afstemming van het peilbeheer daarop, verbeteren. In samenwerking met de provincie worden daarbij de gewenste grondwaterstanden gebiedsdekkend in kaart gebracht.

Het beleid om de verontreinigingen in water en waterbodem te verminderen, wordt versterkt voortgezet. Dit betreft de aanpak van diffuse en puntbronnen, aanpassingen aan rioolstelsels en het verwijderen van vervuilde waterbodems. Het benodigde inzicht daarvoor zal moeten worden verkregen.

In de planperiode zal het waterschap intensief proberen de (her)inrichting van vijf onderdelen (projecten) van het hoofdnetwerk van de groene hoofdstructuur in zijn beheersgebied te realiseren. Hierbij gaat in de planperiode het verwerven van gronden op vrijwillige basis samen met het vergroten van de medewerking van derden (draagvlak) voor de plannen. Tevens wil het waterschap in de planperiode nader inzicht verwerven in de migratiebarrières voor vissen in zijn beheersgebied.

In bebouwd gebied wil het waterschap de samenwerking met gemeenten intensiveren. Hierbij wil het waterschap vroegtijdig participeren bij het opstellen van waterplannen en bestemmingsplannen, bij de afkoppeling van bebouwd gebied en bij het vaststellen en inrichten van uitbreidingslocaties. Het waterschap ziet water als ordenend beginsel bij de ruimtelijke planvorming en vraagt de gemeenten water en de

groene hoofdstructuur duurzaam in de bestemmingsplannen te verankeren.

Het waterschap zal op zijn beurt zorgdragen voor het tijdig en adequaat betrekken en informeren van gemeenten.

Het baseren van het beleid op watersystemen en waterketens vraagt om een verdergaand inzicht. Daarnaast is voor een adequaat waterkwaliteitsbeheer nader inzicht in de kwaliteit van water en waterbodem van belang. Het waterschap wil daarom in haar beheersgebied nog intensiever gaan meten. Dit betreft bijvoorbeeld de waterpeilen en grondwaterstanden, maar ook de kwaliteit van inlaatwater en water in het stedelijk gebied. Tevens zal het waterschap het inzicht in de grootte van de oppervlaktewateronttrekkingen vergroten.

Om een effectief en doelmatig beleid te kunnen voeren, is draagvlak voor dit beleid bij anderen van essentieel belang. Dit betreft onder andere draagvlak bij andere (overheids)organisaties, maar ook bij de ingelanden van het waterschap. Het waterschap zal daartoe in de komende planperiode door middel van communicatie en betrokkenheid voldoende draagvlak voor haar beleid proberen te creëren. Specifiek zal hierbij aandacht worden besteed aan de aanpak van diffuse verontreinigingsbronnen en de realisatie van de GHS.

HOOFDSTUK 6: ORGANISATIE EN INSTRUMENTARIUM

In hoofdstuk 5 zijn de beleidsdoelstellingen aangegeven die het waterschap in de komende planperiode wil bereiken. Dit hoofdstuk heeft betrekking op de organisatie en het instrumentarium waarmee het waterschap deze doelstellingen wil bereiken. Aan de orde komen daarbij de taken en bevoegdheden van het waterschap, ketenbeheer, gemeentelijk waterschap en gemeenten, vergoedingsverdeling en handhaving.

6.1 Bestuurlijke organisatie

Inleiding

Het waterschapsbestel wordt sinds 1995 gekenmerkt door de vermaatschappelijking van het tot dat moment functionele waterschapsbestel. Procesmatig, maar ook taakhoudelijk zijn er veranderingen opgetreden binnen het waterschap, waarbij met name het belang van de ingezetenen is toegenomen.

Organisatorisch is een keuze gemaakt voor een produkt en procesmatige benadering. Tevens is na een reorganisatie gekozen voor een organieke functiestructuur, waarbij de functieomschrijvingen zijn gerelateerd aan de taken van het waterschap. Taakhoudelijk wordt gestreefd naar een integrale taakbehandling, waarbij de watersysteembenadering centraal staat.

Als wijziging kan voorts genoemd worden de aanpassing van het provinciale Reglement en Kiesreglement, zodat directe verkiezingen van de categorieën ongebouwd, gebouwd en ingezetenen plaatsvinden.

Taken en bevoegdheden

Taken en bevoegdheden met betrekking tot de zorg voor de waterstaat vinden gedecentraliseerd plaats. Het Rijk heeft de zorg voor de wateren die behoren tot het waterhuishoudkundig hoofdsysteem, zoals rivieren, Waddenzee en grote kanalen. De provincies hebben het kwantitatieve en het kwalitatieve beheer van het grondwater.

De waterschappen zijn door de provincie belast met de regionale en lokale waterstaatszorg. De waterschappen worden daarbij geografisch begrensd als waterstaatkundige eenheid die de grenzen van het watersysteem volgt. Het waterschap ziet toe op de zorg voor zowel de waterkeringen als de waterhuishouding (kwantitatief en kwalitatief). Doelstelling daarbij is het integraal waterbeheer gericht op een waterbeheer dat meer rekening houdt met de belangen van het fysieke milieu, te weten water, bodem en lucht. Dit betekent voor de taakverdeling dat het door het waterschap te voeren beheer eveneens betrekking heeft op het ondiepe grondwater (o.a. de relatie tussen grondwateronttrekkingen en peilbeheer). De provincie sluit om die reden de discussie over de taakverdeling voor het beheer van het ondiepe grondwater niet uit; in de planperiode zal bezien worden in hoeverre gedeeltelijke delegatie van het grondwater-

beheer een oplossing hiervoor biedt. Het waterschap gaat er vanuit dat het waterschap in de nabije toekomst ook het beheer van het ondiepe grondwater zal gaan voeren.

Naast de discussie over de taakverdeling in verband met grondwaterbeheer, speelt tevens de discussie over de taken en verantwoordelijkheid binnen de waterketen. Speciale aandacht voor deze ontwikkeling volgt hierna. Daarnaast kan in dit kader de discussie over de taakverdeling bij het beheer van het oppervlaktewater in bebouwd gebied worden genoemd. Het waterschap wil op den duur het onderhoud van oppervlaktewateren in bebouwd gebied overnemen, zodat de taakverdeling voor alle betrokkenen helder wordt. Vanuit het waterschap zal hier in samenwerking met de gemeenten een onderzoek naar gestart worden (zie kernthema 5 in hoofdstuk 5).

Organisatie en structuur

De bevoegdheid tot opheffing en instelling van een waterschap ligt bij de provincie. In het provinciaal Reglement voor het Hoogheemraadschap Alm en Biesbosch van 1994 zijn onder meer het bestuurlijk bestel, de taakstelling, het gebied en het toezicht geregeld.

Figuur 6.1: samenstelling bestuur waterschap

Kenmerkend voor de bestuursvorm is dat er in de Waterschapswet uit 1991 gekozen is voor een directe relatie tussen belang, betaling en zeggenschap. Wie een specifiek en rechtstreeks belang heeft bij de taakvervulling, draagt naar rato van dat belang de financiële lasten en heeft zeggenschap. Dit komt tevens tot uitdrukking in de samenstelling van het bestuur, bestaand uit een algemeen en een dagelijks bestuur en een

voorzitter (dijkgraaf). Algemeen en dagelijks bestuur zijn samengesteld uit hoofdingelanden van de categorie onbebouwd eigendom, de categorie gebouwd eigendom, de categorie ingezetenen en de categorie bedrijfsgebouwd. Uit de algemene vergadering worden, naar evenredigheid, de leden van het dagelijks bestuur benoemd. De dijkgraaf wordt bij Koninklijk Besluit benoemd.

Behoudens de hoofdingelanden van de categorie bedrijfsgebouwd, worden de hoofdingelanden rechtstreeks verkozen door middel van stembusverkiezingen. De hoofdingelanden van de categorie bedrijfsgebouwd worden gekozen door de leden van de algemene vergadering van de Kamer van Koophandel.

De Waterschapswet regelt de wettelijke bevoegdheden van het dagelijks en algemeen bestuur en die van de dijkgraaf. In afwijking of aanvullend op deze bepalingen zijn in het Reglement eveneens bepalingen opgenomen.

Het WHP 2 geeft aan dat de provincie het waterschapsbestel uiterlijk in 2002 zal evalueren. Voorafgaand aan deze evaluatie worden de criteria in overleg met de waterschappen ontwikkeld. In de komende planperiode zal extra aandacht besteed moeten worden aan het bestuurlijk beleid met betrekking tot de taakbehartiging en de relatie tussen het bestuur en belanghebbenden.

Toezicht en goedkeuring door de provincie

De provincie houdt toezicht op de waterschappen in Brabant en verleent goedkeuring aan diverse besluiten, de begroting en de rekening.

6.2 Optimalisatie van de organisatie van het waterbeheer

Bij de optimalisatie van de organisatie van het waterbeheer zijn de volgende aspecten van belang:

- Taakverdeling operationeel grondwaterbeheer
- Ketenbeheer
- Rolverdeling en samenspel tussen waterschappen en gemeenten

Samenwerking vanuit een gemeenschappelijk doel door de diverse instanties die formele taken en bevoegdheden hebben binnen het waterbeheer is belangrijker dan alleen het volbrengen van de activiteiten binnen het eigen taakveld.

Ketenbeheer

Zoals eerder aangegeven heeft de waterketen direct en indirect invloed op het watersysteem via de aanhaakpunten. Buiten de duidelijk herkenbare aanhaakpunten aan het begin en aan het eind van de waterketen (onttrekking en lozing) hebben de kwaliteit van de riolering en de manier waarop neerslag wordt behandeld direct of indirect grote invloed op het watersysteem. Het waterschap heeft als watersysteembeheerder een groot belang bij een goed verloop binnen de waterketen. Als zuiveringsbeheerder en als waterkwaliteitsbeheerder heeft het waterschap daarbij een bepalende rol.

Uit organisatorisch perspectief heeft het ketenbeheer zowel consequenties voor de taakuitoefening van het waterschap als voor het vinden van een geschikte samenwerkingsvorm binnen de waterketen. Op initiatief van de Waterleidingsector en in het licht van de landelijke ontwikkelingen en uitgebrachte rapporten daarover, is in 1998 het overleg geopend met de Brabantse waterschappen met als achterliggende gedachte het vinden van samenwerkingsmogelijkheden als partners in de waterketen. Daartoe is door de betreffende vertegenwoordigers van de Noord-Brabantse watersector de hoofdlijnennotitie (Kansen in de Keten) opgesteld. Genoemde hoofdlijnennotitie schetst de lijnen waarlangs de samenwerking ingevuld kan worden.

In de komende planperiode richt het waterschap zich op de deelname in het zoeken naar geschikte samenwerkingsvormen in de watersector met het oog op het benutten van milieukansen en het vergroten van de doelmatigheid (zie ook kernthema I uit hoofdstuk 5).

Samenspel waterschap en gemeenten

In hoofdstuk 5 is reeds op diverse aspecten aangegeven dat samenwerking en afstemming tussen het waterschap en de gemeenten essentieel is voor het bereiken van de beleidsdoelen. Ketenbeheer, bestemmingsplannen en uitbreidingslocaties, alsmede de realisatie en verankering van de GHS zijn voorbeelden van onderdelen waar deze samenwerking en afstemming een rol speelt. Daarnaast is uiteraard het duurzaam verankeren van water in de ruimtelijke ordening (water als ordenend principe) een uitgangspunt waarnaar het waterschap samen met de gemeenten door vroegtijdige afstemming wil streven.

Onderdeel van de samenwerking is dat het waterschap en de gemeenten in een vroegtijdig stadium hun planvorming en instrumentarium in relatie tot waterhuishouding en ruimtelijke ordening zullen moeten afstemmen op elkaar. Hiermee worden dubbele regelgeving en tegenstrijdigheden voorkomen. In de toekomst zal dit waarschijnlijk wettelijk worden geregeld in de Wet op de Waterhuishouding. Het waterschap heeft inmiddels een start gemaakt met het afsluiten van een convenant met de provincie en de inliggende gemeenten. Dit convenant heeft betrekking op de uitvoering van het Masterplan en de lozingsproblematiek in het buitengebied.

Foto 24: Kantoorgebouw

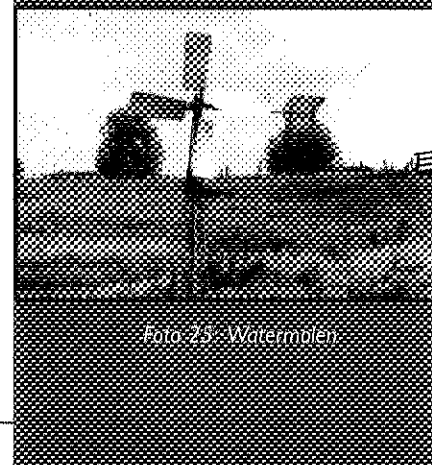

Foto 25: Watermolen

6.3 Instrumentarium

6.3.1 Inleiding

Wettelijk kader

De taakstelling van het waterschap en de organisatiestructuur worden met name bepaald door de Waterschapswet. Het wettelijk kader voor het waterbeheer vormt de Wet op de waterhuishouding.

De Wet op de waterhuishouding kent een tweeledige doelstelling. Ten eerste wordt beoogd via planvorming een bijdrage te leveren aan een (meer) samenhangend en doelmatig beleid en beheer met betrekking tot het oppervlaktewater en grondwater in ons land. Als tweede bevat de Wet een regeling voor het waterkwantiteitsbeheer.

Als algemene wet is daarnaast te noemen de Waterstaatswet van 1900, waarin regels worden gegeven ten aanzien van de aanleg en instandhouding van waterstaatswerken.

Als bijzondere wet is te noemen de Wet verontreiniging oppervlaktewateren; deze wet stelt met name regels ter bevordering van de waterkwaliteit. In de Wet verontreiniging oppervlaktewateren zijn een aantal artikelen uit de Wet milieubeheer van toepassing verklaard. Daarnaast stelt de Wet milieubeheer nadere regels ten aanzien van de (zuiverings)inrichtingen en afvalstoffen (bagger, e.d.).

Instrumentarium

Het instrumentarium van het waterschap om het te voeren beleid uit te voeren, bestaat uit de keur en de legger, peilbesluiten, aansluitverordening, alsmede uit vergunningen en ontheffingen.

In de keur geeft het waterschap de algemene regelgeving aan op basis waarvan het beleid wordt geëffectueerd, en op basis waarvan de vergunningen en ontheffingen worden verleend. De huidige keur dateert uit 1996.

De legger van het waterschap geeft de vereiste waterhuishoudkundige infrastructuur aan. Met name de vereiste profielen van watergangen worden hierin aangegeven. Tevens zijn locaties van kunstwerken, zoals stuwen en duikers in de legger aangegeven. De huidige legger is 1988 vastgesteld en dient door het waterschap te worden herzien. Deze herziening zal in de planperiode plaatsvinden, nadat het digitale beheersregister daartoe voldoende is gevuld. In peilbesluiten geeft het waterschap aan welke peilen in welke periode in de watergangen in het beheersgebied worden gehandhaafd.

De huidige vigerende peilbesluiten worden op basis van het WHP 2 in de planperiode herzien.

De aansluitverordening stelt regels aan rechtstreekse lozingen op de zuiveringstechnische werken van het waterschap.

Een ontwikkeling is voorts het verkennen van de mogelijkheid voor bestuursorganen om bepaalde overtredingen af te doen met een transactie (boete).

Tot slot zal het waterschap in de planperiode daar waar van toepassing anticiperen op de EG-Kaderrichtlijn Water en de specifiek daaruit voortvloeiende landelijke (overgangs)regelingen (zie ook hoofdstuk 2).

6.3.2 Vergunningen en ontheffingen

Voor het lozen van meer dan 100 m³/uur en/of het onttrekken van meer dan 20 m³/uur water aan oppervlaktewater met de functie water voor de groene hoofdstructuur en de aanleg van drainage binnen de gebieden van de groene hoofdstructuur is een vergunning van het waterschap noodzakelijk. Een vergunningsaanvraag volgt de procedure conform de Wet op de Waterhuishouding en de Algemene Wet Bestuursrecht, inclusief inzage en bezwaar. Het waterschap kan een vergunning wijzigen of intrekken indien de bescherming van het belang van de waterhuishouding daarom vraagt.

In het verleden zijn geen vergunningen verleend. In de planperiode zal een inventarisatie worden gedaan aan de hand van de werkzaamheden voortvloeiend uit het opzetten van het eenvoudige registratiesysteem. Aan de hand hiervan wordt bepaald of vergunningen moeten worden verleend. Het waterschap kan ontheffing verlenen van de bepalingen in de keur, legger en/of peilbesluiten. Het waterschap kan aan deze ontheffingen voorwaarden verbinden ter bescherming van samenhangende belangen.

Op grond van de Wet verontreiniging oppervlaktewateren (WVO) verleent het waterschap vergunningen voor de WVO-vergunningplichtige activiteiten. Dit betreft in de meeste gevallen directe lozingen op oppervlaktewater, welke zich met name in het buitengebied bevinden. Een klein deel betreft de lozingen van bij Algemene maatregel van Bestuur aangewezen bedrijven via de rio-lering. Het wettelijk kader omtrent de vergunningverlening wordt gevormd door de WVO, de Wet milieubeheer en de Algemene wet bestuursrecht (procedurele aspecten).

De nota Vergunningenbeleid van het waterschap uit 1992 geeft een algemene beschrijving van het wettelijke kader van de vergunningverlening en de diverse vergunningprocedures. Daarnaast worden de uitgangspunten beschreven voor diverse afvalwaterlozingen en bedrijfslozingen. In verband met ontwikkelingen (o.a. de inwerkingtreding van de Wet milieubeheer per 1 maart 1993) is deze nota niet meer up-to-date en zal daarom worden geactualiseerd in 2000.

Naast de vergunningplicht kent de WVO ook de mogelijkheid voor het Rijk om bij Algemene Maatregel van Bestuur algemene regels op te stellen voor het reguleren van aangewezen categorieën van lozingen (oftewel de Lozingenbesluiten). Deze algemene regels kunnen de vergunningplicht opheffen.

De WVO heeft geen betrekking op het rioeringsbeheer. Deze regelgeving is opgenomen in de Wet milieubeheer (GRP's, zorgplicht). De WVO is alleen van toepassing op de 'uitlaatkleppen' van het gemeentelijk stelsel: voor de overstorten moeten WVO-vergunningen worden verleend en voor aansluiting op de zuiveringstechnische werken van het waterschap moeten aansluitvergunningen worden verleend.

Het waterschap zal aan de provincie verslag doen van de resultaten van de toepassing van de beleidsregels bij het weigeren en verlenen van vergunningen.

6.3.3 Handhaving

De wettelijke bepalingen uit de keur worden gehandhaafd.

Een van de belangrijkste activiteiten van de handhaving is de schouw. Hierbij wordt jaarlijks vanaf 1 december, de schouw gevoerd over de wateren die niet bij het waterschap in beheer zijn. Bij de schouw wordt in ieder geval gecontroleerd op het onderhoud van de vereiste afmetingen, en de afwezigheid van obstakels en het uitgevoerd onderhoud.

Voor de handhaving van de Wet verontreiniging oppervlaktewateren heeft het waterschap de volgende instrumenten ter beschikking:

- Preventieve handhaving: samen met het bedrijf of de burger trachten de naleving van de WVO-vergunning en de milieuwet- en regelgeving te bevorderen;
- Repressieve handhaving: overgaan tot handhaving indien het bedrijf of de burger de eigen verantwoordelijkheid niet neemt of onwillig is.

Nota Handhaving

Het handhavingsbeleid van de WVO, de Aansluitverordening van het waterschap, de Wet op de waterhuishouding, de Waterschapswet, de Verordening waterhuishouding Noord-Brabant, alsmede het Reglement op de waterkeringen Noord-Brabant en de Keur op de waterkeringen, alsmede de Keur op de Watergangen is beschreven in de nota handhaving van het waterschap uit 1992. In deze nota is aangegeven welke administratief-rechtelijke, strafrechtelijke en privaatrechtelijke mogelijkheden het waterschap ter beschikking heeft. In verband met ontwikkelingen is deze nota niet meer up-to-date en wordt geactualiseerd in 2000.

6.3.4 Financiële regelingen

Stimuleringsregeling

Door het waterschap wordt in de planperiode ten behoeve van de waterkwaliteit een stimuleringsregeling opgezet voor de verdergaande zuivering van huishoudelijk afvalwater door een IBA+. Daarnaast zal worden bezien of voor andere zaken, zoals afkoppelen van verhard oppervlak en het waterplan stimuleringsregelingen worden opgesteld.

Nadeelcompensatieregeling

Indien men schade meent te lijden of zal lijden als gevolg van een genomen besluit (rechtmatig overheidshandeling) kan men in aanmerking komen voor schadevergoeding. Hiervoor is door het waterschap een regeling nadeelcompensatie vastgesteld.

6.4 Informatie en communicatie

Mede in het kader van de vermaatschappelijking en het voeren van een effectief en doelmatig beleid is communicatie en informatie-uitwisseling met andere organisaties en met burgers (ingelanden) essentieel. In hoofdstuk 5 is daar reeds op ingegaan.

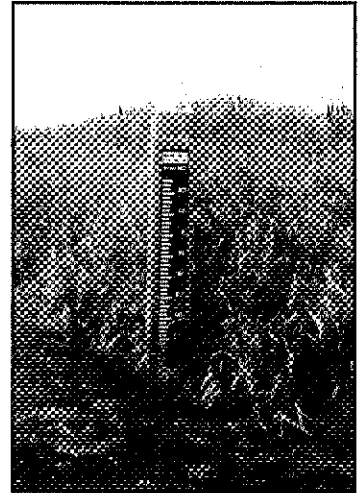
In samenspraak met andere waterbeheerders zal tevens een (algemenere) communicatiestrategie water worden ontwikkeld. Deze communicatiestrategie heeft als doel het niveau van kennis over water te verhogen en het besef te doen groeien dat een goede en veilige waterhuishouding onontbeerlijk is.

Waterschappen zijn verantwoordelijk voor inwinning, bewerking en presentatie van informatie over de toestand, het gebruik en de toekomstverkenning van de watersystemen. Het gaat hierbij om tijdig en op maat leveren van informatie. Daarnaast is het tijdig ter beschikking kunnen stellen van informatie over de toestand van het watersysteem van groot belang bij het evalueren en implementeren van het beleid.

HOOFDSTUK 7: MONITORING EN ONDERZOEK

Om het voorgaande beleid te kunnen uitvoeren en om te zien of dit beleid effectief is, is het meten (monitoren) van de situatie in het beheergebied essentieel. Daarnaast is nader onderzoek benodigd. In dit hoofdstuk zal worden beschreven wat het waterschap doet om de komende plannen op te volgen.

Foto 26: Peilschaal

7.1 Inleiding

Om in het waterbeheer het gevoerde beleid te evalueren en eventueel bij te stellen (beleidsevaluatie), is het verzamelen, bewerken en presenteren van gegevens noodzakelijk. Daarnaast is in hoofdstuk 5 reeds gesteld dat een verdergaand inzicht in het watersysteem en de waterketen noodzakelijk is om het beheer nader op het watersysteem en de waterketen te baseren (inzicht in de water- en stoffenbalansen van het systeem). Hierdoor kunnen beter prioriteiten worden gesteld en worden de doelstellingen beter ingevuld. Een effectief beleid met zo optimaal mogelijke maatregelen wordt hierdoor mogelijk.

Voor de beleidsevaluatie worden twee vormen van monitoring onderscheiden, te weten:

- Prestatiemonitoring: het volgen van de voortgang van de activiteiten.
- Effectmonitoring: het krijgen van inzicht in de effecten van activiteiten en maatregelen.

Daarnaast is aanvullend onderzoek nodig voor het verkrijgen van een beter inzicht in de water- en stoffenbalansen alsmede de werking en belasting van het systeem. Deze gegevens kunnen eveneens uit effectmonitoring worden verkregen.

7.2 Prestatiemonitoring

Over prestatie-monitoring wordt gesproken wanneer de doelstellingen betrekking hebben op de activiteiten die de beheerder verricht. Ook wanneer effecten van genomen maatregelen niet meteen zichtbaar zijn, is prestatie-monitoring een goede manier om de stand van zaken in beeld te krijgen.

In dit waterbeheersplan zijn maatregelen opgenomen die op basis van dit plan moeten worden verricht. Elk jaar zal dit programma worden geëvalueerd en eventueel bijgewerkt.

De provincie vraagt aan de waterschappen elke twee jaar een overzicht aan te leveren van de uitgevoerde activiteiten voortvloeiend uit de beleidslijnen van het Waterhuishoudingsplan. Het streven van de provincie is om geïntegreerd de waterschapsoverzichten en het provinciaal overzicht in een voortgangsrapportage te presenteren.

Het waterschap zal dus in de komende beleidsperiode jaarlijks rapporteren over de uitgevoerde activiteiten, getoetst aan de voorgenomen plannen.